

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
від _____ 2016 року № _____
(_____ сесія _____ скликання)

***Комплексна програма
розвитку малого та середнього
підприємництва у Полтавській області
на 2017 – 2020 роки***

**м. Полтава
2016 рік**

Зміст

Вступ	3
Розділ 1. Характеристика Програми	6
1.1. Стан розвитку малого та середнього підприємництва в області	6
1.2. Фінансове забезпечення Програми	9
1.3. Очікувані результати виконання Програми	11
Розділ 2. Впорядкування нормативно-правового забезпечення підприємницької діяльності та здійснення регуляторної політики	12
2.1. Нормативно-правове забезпечення малого та середнього бізнесу	12
2.2. Здійснення регуляторної політики	14
Розділ 3. Фінансово-кредитна, матеріально-технічна підтримка, ресурсне та інформаційне забезпечення	16
3.1. Фінансово-кредитна та матеріально-технічна підтримка підприємництва	17
3.2. Розвиток інфраструктури малого та середнього підприємництва	18
3.3. Інформаційно-маркетингова підтримка	21
3.4. Сфера надання адміністративних послуг	24
3.5. Сприяння залученню міжнародної технічної допомоги у сферу підтримки та розвитку малого та середнього підприємництва	27
3.6. Підготовка кадрів	30
3.7. Підтримка програм зайнятості. Сприяння розвитку підприємницької ініціативи у незайнятого населення	33
Розділ 4. Впровадження інноваційних, енергозберігаючих технологій та підвищення конкурентоспроможності продукції	37
4.1. Впровадження інновацій, енергозберігаючих технологій та підвищення конкурентоспроможності продукції	37
4.2. Розвиток молодіжного підприємництва	42
4.3. Сприяння розвитку туристичного бізнесу для представників малого та середнього підприємництва	47
4.4. Забезпечення підтримки розвитку малого та середнього підприємництва в периферійних районах, об'єднаних територіальних громадах, в пріоритетних галузях, в галузях, що активно розвиваються, та в галузі комунального господарства.....	50
4.5. Підвищення професійного рівня суб'єктів господарювання у Полтавській області. Пошук нових шляхів розвитку підприємництва	55
4.6. Підтримка підприємницьких ініціатив ВПО, ветеранів АТО, молоді та інших категорій безробітних	57
Розділ 5. Захист прав та інтересів підприємців	61
Розділ 6. Координація дій та моніторинг процесу виконання Програми	64
Розділ 7. Система управління та контролю за ходом виконання Програми	64

Вступ

Формування сприятливого підприємницького середовища є одним із пріоритетних завдань діяльності Полтавської обласної державної адміністрації.

Сфера підприємництва – це важливий сектор розвитку економіки держави та регіону. Підприємці беруть на себе відповідальність та ризики ведення підприємницької діяльності та створюють матеріальні й нематеріальні блага, які є основою благополуччя країни, формують значну частину податкових надходжень державного та місцевого бюджетів.

Комплексна програма розвитку малого та середнього підприємництва у Полтавській області на 2017 – 2020 роки (далі – Програма) має на меті створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва шляхом спрямування дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємництва, громадських організацій та об'єднань підприємців для підвищення їх ролі у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності області.

Основою Програми є концептуальні засади Стратегії розвитку Полтавської області на період до 2020 року. Дана Програма є логічним продовженням курсу, що намітився у процесі реалізації попередньої Програми розвитку малого та середнього підприємництва.

Принципи, на яких базується Програма, - це об'єктивність, гласність, прозорість, доцільність, ефективність, орієнтування на інтереси регіону. Програма відображає систему завдань, цілей, основних показників розвитку області та комплекс заходів, які узгоджені за такими компонентами, як ресурси, виконавці та терміни реалізації. Програма спрямована на створення соціально-економічних, ресурсних, нормативно-правових, фінансових, інформаційних та інших умов розвитку малого та середнього підприємництва в регіоні, підвищення конкурентоздатності діючих суб'єктів малого та середнього підприємництва, стимулювання суб'єктів господарювання, подальший розвиток сучасної інфраструктури підтримки бізнесу.

У процесі підготовки заходів Програми враховано пропозиції структурних підрозділів обласної державної адміністрації, науковців, громадських організацій та об'єднань підприємців, Регіональної ради підприємців у Полтавській області.

Програма має сприяти забезпеченню подальшого розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності, зайнятості населення, створенню сприятливих умов для розвитку суб'єктів господарювання, удосконаленню інфраструктури, фінансової підтримки та ресурсного забезпечення.

Основним механізмом досягнення поставлених цілей є ефективне партнерство влада – громада – бізнес. Завдання та заходи Програми формуються відповідно до актуальних запитів підприємців та громадських структур і організацій, які працюють у сфері підтримки підприємництва. Здійснення зазначених завдань можливе при співпраці та залученні всіх зацікавлених сторін, у тому числі представників науки та освіти області.

З метою підвищення ефективності Програми підтримки малого та середнього підприємництва для оцінки кожного розділу розроблено відповідні кількісні та якісні показники .

Передбачено можливість коригування Програми з метою внесення змін чи доповнень залежно від внутрішніх та зовнішніх факторів.

Загальний аналіз розвитку підприємництва Полтавської області виокремлює проблеми розвитку малого підприємництва:

- слаборозвинутий малий та середній бізнес;
- низький рівень застосування новітніх технологій та низька інноваційна активність;
- висока енергоємність та ресурсоємність виробництва, а також низький рівень використання джерел альтернативної енергії та енергоефективних технологій;
- диспропорція в соціально-економічному розвитку міст та районів, як наслідок низька підприємницька активність, високий рівень безробіття в периферійних районах області, а також серед окремих категорій населення;
- зношеність комунально-інженерної інфраструктури, основних фондів (які по суті є виробничими потужностями комунальної галузі області) та практична відсутність підприємств з переробки твердих побутових відходів.

Мета Програми - створення умов для розвитку підприємницької ініціативи в секторі малого і середнього бізнесу через:

1. Забезпечення єдиних підходів до формування та реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності, налагодження ефективної системи надання адміністративних послуг суб'єктам підприємницької діяльності;
2. Створення інноваційної інфраструктури, розбудова зв'язків суб'єктів малого та середнього бізнесу з науковими установами для запровадження інновацій;
3. Підвищення конкурентоспроможності продукції малих та середніх підприємств та розширення ринків її збуту;
4. Забезпечення підтримки розвитку малого та середнього підприємництва в периферійних районах, об'єднаних територіальних громадах, в пріоритетних галузях, в галузях, що активно розвиваються, та в галузі комунального господарства;
5. Залучення до підприємницької діяльності жителів сільської місцевості, молоді, внутрішньо переміщених осіб, учасників антитерористичної операції та розвиток соціально орієнтованого підприємництва.

Структура Комплексної програми розвитку малого та середнього підприємництва в Полтавській області на 2017 – 2020 роки

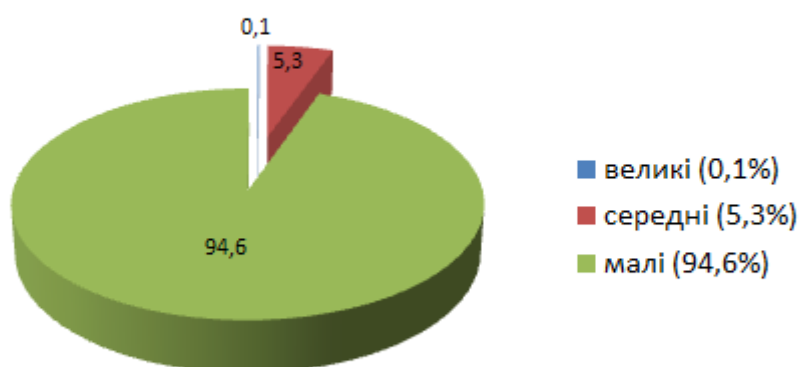
Розділ 1. Характеристика Програми

1.1. Стан розвитку малого та середнього підприємництва в області

Полтавська область – аграрно-промислова область, з високим науковим, освітнім і культурним потенціалом.

За даними Головного управління статистики у Полтавській області, станом на 01.01.2016 структура підприємств області за їх розмірами така: частка малих підприємств від загальної кількості складала 94,6%, середніх – 5,3%, великих 0,1%. Отже, 99,9% усіх підприємств області – малі та середні.

Структура підприємств
Полтавської області за їх розмірами

Розглядаючи динаміку за останні два роки (2014-2015), слід відмітити зростання кількості малих підприємств на 176 одиниць. Проте відбулося зменшення кількості середніх підприємств на 27 одиниць та великих – на 5 одиниць.

Усього у сфері малого та середнього підприємництва станом на 01.01.2016 працювало 45907 (22,0% від загальної кількості найманих працівників) та 109636 (52,4% від загальної кількості найманих працівників) осіб відповідно. Загальна кількість найманих працівників, за даними Головного управління статистики у Полтавській області, становить 209010 осіб.

Станом на 01.01.2016 обсяг реалізованої продукції малими підприємствами області становив 26355,05 млн. грн., що склало 14,4% від загального обсягу реалізації, та обсяг реалізованої продукції середніми підприємствами області становив 66325,9 млн. грн., що склало 36,4% від загального обсягу реалізації, в цілому – 50,8%.

Таким чином, малі та середні підприємства створюють переважну більшість робочих місць у бізнес-секторі економіки і реалізують більшу частину продукції.

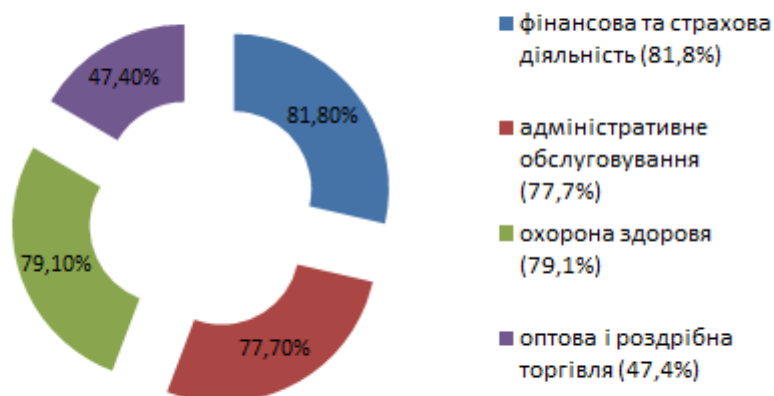
Найбільшу частку від загального обсягу реалізованої продукції за видами економічної діяльності складають:

- фінансова та страхова діяльність;
- адміністративне обслуговування;
- оптова і роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів;

тимчасове розміщування (готельна справа) та організація харчування;
будівництво;
професійна, науково-технічна діяльність.

Нижче наведені дані за обсягом реалізованої продукції (товарів і послуг) підприємств, за видами економічної діяльності малого і середнього підприємництва.

Структура обсягів реалізованої продукції середніми підприємствами за видами економічної діяльності

Структура обсягів реалізованої продукції малими підприємствами за видами економічної діяльності

На розвиток малого і середнього бізнесу значний вплив має наявність об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва, мережа яких у цілому характеризується позитивною динамікою.

Станом на 01.06.2016 інфраструктура підтримки малого та середнього підприємництва складається із 486 об'єктів, у тому числі: 14 бізнес-центрів, 2 бізнес-інкубатор, 1 технопарк, 29 кредитні спілки, 12 бірж, 10 лізингових центрів, 31 страхова компанія, 36 аудиторська фірма, 26 інноваційних фонди, 55 інвестиційних компаній, 88 громадських об'єднань підприємців, 29 кредитних спілок, 14 фондів підтримки підприємництва, 112 установ, які надають

консультування з питань комерційної діяльності й керування, 184 небанківські фінансові установи.

В Полтавській області за даними державного статистичного спостереження на 1 січня 2016 року здійснювали діяльність із роздрібною торгівлю 1889 об'єктів роздрібною торгівлю, з них 1524 магазинів (640 продовольчих і 884 непродовольчих) торговою площею 235,4 тис. кв.м та 365 об'єктів нестационарної торгівлі. На початок 2016 року їх кількість порівняно з початком минулого року збільшилась на 0,9%, в т.ч. у містах і селищах міського типу – на 4,4%, а у сільській місцевості торгових об'єктів стало менше на 6,8%. Їх кількість відповідно становила 1524, 1087 та 437 одиниць.

Продовжує свою роботу новостворена Регіональна рада підприємців при Полтавській облдержадміністрації, сформована за територіальним принципом з представників суб'єктів господарювання, громадських організацій підприємців, об'єднань підприємців, організацій роботодавців.

Регіональна рада підприємців є консультативно-дорадчим органом обласної державної адміністрації, утвореним для формування та реалізації в регіоні державної регуляторної політики і політики у сфері підприємництва, спрямованої на забезпечення захисту інтересів суб'єктів господарювання.

Помітне місце серед місцевих інституцій, діяльність яких спрямована на сприяння розвитку бізнесу та виконання заходів Програми, займає новостворена структура - Агенція регіонального розвитку Полтавської області (далі – Агенція).

Основним напрямком діяльності Агенції є створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу в Полтавській області шляхом забезпечення фінансово-кредитної, методичної, освітньої та організаційної підтримки підприємців Полтавщини.

Одним із головних завдань Програми щодо підтримки підприємництва в Полтавській області є організація співробітництва із міжнародними організаціями та фондами, зокрема:

COSME – європейська програма підтримки малого та середнього бізнесу, спрямована на комерціалізацію інновацій. Участь можлива лише за рахунок подання заявки до європейської мережі підприємств через членів консорціуму (Мінекомрозвитку, МЗС, ТПП і т. ін.);

SME інструмент програми HORIZON 2020 – фінансування науково-інноваційних досліджень шляхом надання грантової підтримки суб'єктам малого та середнього підприємництва;

EBRD (Європейський банк реконструкції і розвитку): програма консультаційної підтримки малого та середнього бізнесу в Україні – гранти надаються на розробку стратегій, бізнес-планування, впровадження системи управління якістю, інженерно-технічні рішення, заходи з енергоефективності та екологічного менеджменту на підприємствах.

Протягом 2015 року підтримано 15 бізнес-планів, в рамках яких створено понад 45 робочих місць у Полтавській області, виділено коштів понад 2 млн. грн. з боку ПРООН. Полтавська область відзначається 100 % реалізацією бізнес-планів, що свідчить про сприятливе середовище для реалізації бізнес-ініціатив у Полтавській області та підтримку місцевих органів влади та самоврядування.

Тематика бізнес-планів спрямована на розвиток фермерських господарств, легкої промисловості, виробництва товарів та надання високотехнологічних послуг у сфері охорони здоров'я та IT-технології.

В рамках проекту „Полтавська область для внутрішньо переміщених осіб”, що фінансується Європейським Союзом, є підтримка безробітних внутрішньо переміщених осіб та сприяння їх працевлаштуванню. Зокрема, за рік реалізації проекту 131 особа з числа ВПО розпочала свій власний бізнес на основі розробленого бізнес-плану за підсумками навчання.

1.2. Фінансове забезпечення Програми

Фінансування заходів Програми здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, міжнародної технічної допомоги, грантових коштів, спонсорські кошти бізнес еліти області, громадських організацій та інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством України.

Кошти обласного бюджету спрямовуватимуться через головного розпорядника коштів – Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації на виконання заходів Програми, в переважній частині на фінансування бізнес центрів, бізнес інкубаторів (ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавська державна аграрна академія, Державний технічний університет імені Юрія Кондратюка), на реалізацію заходів програми стосовно навчально-просвітницьких семінарів, тренінгів, навчальних програм, «круглих столів», видавництво посібників, підручників з основ підприємницької діяльності.

Обсяги фінансування за рахунок обласного бюджету на виконання заходів Програми на підтримку бізнес центрів та бізнес інкубаторів вищих навчальних закладів будуть переглядатися щороку виходячи з динаміки показників розвитку підприємництва та з урахуванням прийнятих нормативно-правових актів з питань підприємницької діяльності.

Фінансово кредитну підтримку малого бізнесу, в переважній частині це мікрокредитування, здійснюватимуть державні та комерційні банківські установи області, кредитні спілки, міжнародні донорські організації, грантові надходження для реалізації успішних бізнес проектів, спонсорські кошти зацікавлених бізнес кіл представників великого бізнесу області, фінансові ресурси фондів підтримки підприємництва міст і районів, кошти об'єднаних територіальних громад, кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, кошти обласного центру зайнятості, власні кошти підприємців.

В результаті реалізації заходів Програми очікується: збільшення податкових надходжень до бюджету області від діяльності суб'єктів підприємництва; підвищення соціальної відповідальності малого та середнього бізнесу; створення ефективної, прозорої взаємодії між владою та бізнесом; забезпечення ефективної реалізації державної регуляторної політики; концентрація інформаційних ресурсів; створення для суб'єктів малого та середнього підприємництва, які знаходяться і працюють на території області, максимально сприятливих умов для вільного доступу до ресурсно-інформаційних баз; сприяння у залученні кадрів через: існуючі програми Полтавського обласного центру зайнятості, профілюючі навчання,

перекваліфікацію кадрів, курси підвищення кваліфікації для суб'єктів господарювання.

Ресурсне забезпечення обласної Комплексної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2017-2020 роки (тис. грн.)

Табл. 1

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Етапи виконання програми				Усього витрат на виконання програми
	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	
Обсяг ресурсів, усього , у тому числі:	2804,0	2829,0	3224,0	3430,0	12287,0
державний бюджет	0	0	0	0	0
обласний бюджет	1324,0	1219,0	1364,0	1369,0	5276,0
Кошти в управлінні регіональних фондів підтримки підприємництва	1000,0	1100,0	1210,0	1331,0	4641,0
Районні, міські (міст обласного підпорядкування) бюджети, бюджети сіл, селищ, міст районного підпорядкування (в т.ч. бюджети ОТГ)	480,0	510,0	650,0	730,0	2370,0

Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, становить всього – 12287,00 тис грн., а саме:

- орієнтовний обсяг коштів з обласного бюджету – 5246,0 тис. грн., у тому числі по роках:

2017 рік – 1 324,0 тис. грн.;

2018 рік – 1219,0 тис. грн.;

2019 рік – 1364,0 тис. грн.;

2020 рік – 1369,0 тис. грн.;

- кошти в управлінні регіональних фондів

2017 рік – 1000,0 тис. грн.;

2018 рік – 1100,0 тис. грн.;

2019 рік – 1210,0 тис. грн.;

2020 рік – 1331,0 тис. грн.

1.3. Очікувані результати виконання Програми

№ з/п	Очікувані кінцеві результати від реалізації Програми в динаміці змін цільових показників	Вихідні дані на початок дії Програми – 2017 рік	Очікувані показники на кінець дії Програми – 2020 рік
1.	Кількість суб'єктів підприємницької діяльності, одиниць*, у тому числі: - кількість середніх підприємств (юридичні особи); - кількість малих підприємств (юридичні особи), з них: - фізичних осіб підприємців	535 9650 56100	540 9730 58300
2.	Кількість зайнятих працівників, тис. осіб, у тому числі за видами підприємств: - середні (юридичні особи); - малі (юридичні особи), з них: - фізичні особи та наймані працівники	110,950 52,100 97,400	113,500 56,350 108,500
3.	Питома вага реалізованої продукції (робіт, послуг) суб'єктами малого підприємництва за видами підприємств, %: - середні (юридичні особи), %; - малі (юридичні особи), %, з них: Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), млрд. грн. - суб'єктами малого підприємництва - фізичних осіб підприємців	50,6 35,7 14,9 92,0 0,9	56,0 38,0 18,0 122,0 1,4
4.	Кількість об'єктів інфраструктури підтримки малого підприємництва (одиниць): бізнес-центри бізнес-інкубатори технопарки кредитні спілки фонди підтримки підприємництва лізингові центри біржі інвестиційні компанії громадські об'єднання підприємців небанківські фінансово-кредитні установи інноваційні фонди страхові компанії аудиторські фірми	486 14 2 1 29 14 10 12 55 88 184 26 31 36	571 17 3 2 34 20 12 14 59 95 210 30 34 41

Розділ 2. Впорядкування нормативно-правового забезпечення підприємницької діяльності та здійснення регуляторної політики

2.1. Нормативно-правове забезпечення малого та середнього бізнесу

Темпи розвитку підприємництва залежать від того, наскільки його нормативно-правове забезпечення відповідає критеріям раціональності, послідовності та стабільності, а також від рівня задоволення потреб суб'єктів ринку інформаційно-правовим обслуговуванням.

Мета:

розвиток правового простору для діяльності суб'єктів підприємництва;
підвищення поінформованості підприємців щодо існуючих можливостей у нормативно-правовому полі для їх ефективного використання.

Завдання:

проведення організаційних заходів для обговорення конкретних нормативно-правових актів, що стосуються діяльності суб'єктів підприємництва.

Очікувані результати:

формування ефективної нормативно-правової бази у сфері підприємництва як у регіоні, так і в Україні в цілому;

створення ефективного механізму взаємодії державних органів, науковців і підприємців щодо нормативно-правового забезпечення підприємницької діяльності;

підвищення оперативності отримання інформації суб'єктами підприємництва про зміни у нормативно-правовому полі;

збільшення спектра послуг для суб'єктів малого та середнього підприємництва.

Критерії досягнення:

створення сторінки з переліком законів, що регулюють підприємницьку діяльність

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1.	Участь у розробленні проектів нормативно-правових актів, що сприятимуть розвитку підприємництва	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, наукові заклади, громадські об'єднання підприємців	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
2.	Організація засідань у форматі «круглих столів» з метою інформування суб'єктів підприємництва про нові законодавчі акти, що стосуються їх діяльності	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, галузеві структурні підрозділи Полтавської облдержадміністрації, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади, Агенція регіонального розвитку Полтавської області	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Проведення аналізу чинного законодавства України з питань малого бізнесу, його вплив на розвиток підприємництва	Департамент економічного розвитку Полтавської облдержадміністрації, галузеві структурні підрозділи Полтавської облдержадміністрації, наукові заклади, громадські об'єднання підприємців	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
4.	Забезпечення роботи діючих «гарячих ліній», «телефонів довіри», «громадських приймалень» як системи зворотного зв'язку між місцевою владою та представниками бізнесу в процесі вдосконалення законодавчого поля для підприємців	Галузеві структурні підрозділи облдержадміністрації, територіальні підрозділи центральних органів влади, районні державні адміністрації, виконавчі органи міських рад міст обласного значення, Агенція регіонального розвитку Полтавської області	2016	протягом року	Безкоштовно	0
			2017	протягом року		0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
5.	Забезпечення видачі документів дозвільного характеру згідно з Законом України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, галузеві структурні підрозділи Полтавської облдержадміністрації, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади, районні державні адміністрації, виконавчі органи міських рад міст обласного значення	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
6.	Інформаційно-консультативна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва та об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва, у тому числі забезпечення роботи та систематичне наповнення актуальною інформацією Інтернет-порталу для підприємців області.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, Агенція регіонального розвитку Полтавської області, регіональна рада підтримки підприємництва	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0

2.2. Здійснення регуляторної політики

Одним із головних пріоритетів у здійсненні в країні економічних реформ є забезпечення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності згідно із Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

На початку березня 2016 року набула чинності постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1151 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308 «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» (далі – Методика), якою впроваджено оновлену методологію проведення аналізу регуляторного впливу проектів регуляторних актів та М-Тесту в рамках виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом.

Необхідно забезпечити чіткий та прозорий для громадськості процес розрахунку витрат з доступністю до вихідних даних зацікавлених представників бізнесу, з урахування можливостей, що надається бізнесу Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», а саме, внесенням своїх зауважень та пропозицій до регуляторних актів з отриманням обґрунтованих відповідей від розробника у разі відмови.

Також, необхідно провести роз'яснювальну роботу з суб'єктами малого та середнього підприємництва щодо можливостей внесення відповідних змін до регуляторних актів на підставі їх зауважень та пропозицій при проведенні експертизи відповідного регуляторного акту Державною регуляторною службою України.

Мета:

упорядкування сфери регулювання підприємницької діяльності в регіоні;
усунення правових та адміністративних перешкод в регуляторній сфері.

Завдання:

координація діяльності органів місцевої виконавчої влади, пов'язаної з реалізацією заходів щодо проведення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності в області, та здійснення контролю за її виконанням.

Очікувані результати:

створення ефективно діючого механізму правового забезпечення для всебічного розвитку малого та середнього підприємництва в регіоні;

забезпечення реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності в Полтавському регіоні;

недопущення прийняття економічно недоцільних і неефективних регуляторних актів.

Критерії досягнення:

ведення реєстру чинних регуляторних актів на офіційному веб-сайті обласної державної адміністрації, підготовка пропозицій із оптимізації нормативно-правової бази.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/П	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1.	Забезпечення прозорості прийняття регуляторних актів органами влади з дотриманням процедур планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, їх розміщення на офіційному веб-сайті облдержадміністрації з метою отримання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб та їх опублікування у засобах масової інформації.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, структурні підрозділи обласної державної адміністрації – розробники регуляторних актів	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
2.	Планування заходів з відстеження результативності діючих регуляторних актів згідно із Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та розміщення їх у відповідному розділі на офіційних веб-ресурсах	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, структурні підрозділи обласної державної адміністрації – розробники регуляторних актів	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Надання суб'єктам господарювання консультативної допомоги з питань реалізації державної регуляторної політики	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
4.	Оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності на офіційних сайтах регуляторних органів області.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, виконавчі органи міських рад міст обласного значення	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0

Розділ 3. Фінансово-кредитна, матеріально-технічна підтримка, ресурсне та інформаційне забезпечення

3.1. Фінансово-кредитна та матеріально-технічна підтримка підприємництва

У сфері фінансово-кредитної та матеріально-технічної підтримки, поряд з банками та інвестиційними компаніями, в області діють інші фінансові установи, мікрокредитні лінії тощо.

Особливе значення для суб'єктів підприємництва має майнова підтримка, участь у конкурсах високоефективних інвестиційних проєктів, пільгове кредитування. Усе це вимагає створення відповідного потенціалу у фінансовому секторі та активної апробації конкретних інструментів та механізмів кредитування, які об'єднують фінансові ресурси приватного та державного секторів.

В області в рамках взаємодії влади та бізнесу, використовуючи Програму підприємництва «Країна успішного бізнесу» ПАТ «Приватбанк» та інших банківських установ розпочато реалізацію пілотного проєкту щодо сприяння розвитку підприємництва та створення нових робочих місць. При цьому основною умовою є створення нових робочих місць, а як наслідок - відшкодування відсоткових ставок по кредитах за рахунок місцевих бюджетів, в тому числі і обласного. Розпорядником коштів є Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій облдержадміністрації та Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації. Відповідне фінансування можливе після створення відповідного конкурсного комітету, положення про нього та умови відбору бізнес проєктів та здійснення контролю використання коштів.

Мета:

створення в регіоні стабільної і гнучкої системи фінансово-кредитної та матеріально-технічної підтримки;

спрощення доступу малих та середніх підприємств до фінансово-кредитних ресурсів.

Завдання:

сприяти залученню іноземних і вітчизняних інвестицій для розвитку малого та середнього підприємництва області;

кредитування за рахунок коштів обласного бюджету суб'єктів малого і середнього підприємництва шляхом конкурсного відбору на зворотній основі під бізнес-плани.

Очікувані результати:

створення ефективних фінансово-кредитних та матеріально-технічних умов для підтримки малого та середнього підприємництва;

залучення вітчизняних та іноземних інвестицій;

підвищення кількості створених робочих місць у результаті реалізації бізнес-планів за пріоритетними напрямками розвитку підприємництва регіону.

Критерії досягнення:

публікація каталогу фінансово-кредитних продуктів області, кількість надання мікрокредитів для суб'єктів господарювання.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1.	Запровадження співпраці з банківськими та небанківськими фінансовими установами для спрощення системи кредитування та мікрокредитування суб'єктів малого та середнього бізнесу.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, державні та комерційні банківські установи, кредитні спілки, фонди підтримки підприємництва міст, районів області та територіальних громад	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
2.	Мікрокредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва під бізнес-плани за пріоритетними напрямками розвитку малого підприємництва шляхом взаємодії влади та бізнесу в рамках державного приватного партнерства, використовуючи Програму підприємництва «Країна успішного бізнесу» ПАТ комерційний банк «Приватбанк» та інших банківських установ області	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, Департамент агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації, Державні банківські установи, комерційні банки, ПАТ комерційний банк «Приватбанк», кредитні спілки, обласний центр зайнятості, фонди підтримки підприємництва міст і районів області, органи місцевого самоврядування області, новостворені територіальні громади	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	1000,0
			2018	протягом року		1000,0
			2019	протягом року		1000,0
			2020	протягом року		1000,0
3.	Передбачити в програмах розвитку міст і районів надання кредитної підтримки суб'єктам підприємницької діяльності можливості співпраці щодо реалізації Пілотного проекту - Програми підприємництва «Країна успішного бізнесу» ПАТ комерційний банк «Приватбанк» та інших банківських установ	Органи місцевого самоврядування області, новостворені громади ПАТ комерційний банк «Приватбанк», інші банківські установи області	2017	протягом року	Кошти виконавців	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0

3.2. Розвиток інфраструктури малого та середнього підприємництва

Подальше формування та розвиток інфраструктури малого та середнього підприємництва є важливою умовою забезпечення фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної та кадрової підтримки.

Однією з головних функцій інститутів інфраструктури є надання допомоги суб'єктам господарювання на початковому етапі діяльності в подоланні труднощів, пов'язаних із відсутністю достатніх знань із питань ведення бізнесу, управлінського досвіду, комерційної інформації, доступу до кредитів тощо.

Департаментом економічного розвитку Полтавської облдержадміністрації на постійній основі здійснюється координація діяльності бізнес-центрів, надається методична допомога, організовуються і проводяться професійні семінари для підприємців у містах та районах області.

Одними із основних напрямів діяльності Департаменту є: інформаційно-консультативна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва, забезпечення роботи он-лайн консультаційного центру для підприємців, а також сприяння розвитку інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва (бізнес-центрів, інформаційно-консультаційних центрів, бізнес-інкубаторів, тощо).

Мета:

організація роботи вищих начальних закладів області з питань ефективної взаємодії суб'єктів господарювання області та існуючої інфраструктури підтримки підприємництва;

розвиток інфраструктури підтримки підприємництва.

Завдання:

упорядкування діяльності існуючих об'єктів інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва та координація процесів створення і розвитку нових установ, їх організаційне та методичне забезпечення.

Очікувані результати:

подальше формування та розвиток регіональної інфраструктури необхідної для підтримки малого та середнього підприємництва.

Критерії досягнення:

видання каталогу установ інфраструктури підтримки підприємництва в області.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1.	Розширення та підтримка інфраструктури підтримки підприємництва шляхом створення бізнес-центрів, бізнес інкубаторів, ресурсних центрів, консультаційних та інформаційних установ у районах і містах області	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, виконавчі органи міських рад міст обласного значення, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавська державна аграрна академія, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,	2017	протягом року	Залучення небюджетних коштів	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
			2020	протягом року		0
2.	Здійснення заходів з обліку установ інфраструктури підтримки підприємництва різних форм власності в районах і містах області та оприлюднення на офіційному веб-сайті обласної державної адміністрації	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, виконавчі органи міських рад міст обласного значення,	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Надання консультаційної допомоги щодо створення індустріальних парків містам і районам області, територіальним громадам	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавська державна аграрна академія, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
4.	Надання фінансової допомоги бізнес центрам, бізнес інкубаторам ВНЗ області, ресурсним центрам для проведення просвітницьких заходів з метою підготовки кадрів для сфери малого підприємництва	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавська Державна Аграрна академія, Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету, зазначені у п 4.2 розділу 4 Програми	-
			2018	протягом року		-
			2019	протягом року		-
			2020	протягом року		-

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
5.	Налагодити співпрацю з ПАТ «Приватбанк» щодо проведення навчань представників бізнесу міст і районів області в бізнес інкубаторах в рамках проекту «Країна успішного бізнесу»	Державні та комерційні банківські установи, Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
2018	протягом року					
2019	протягом року					
2020	протягом року					

3.3. Інформаційно-маркетингова підтримка

Ефективність впровадження нових організаційних форм підприємницької діяльності, використання підприємцями грантової, спонсорської пільгової кредитної та інших форм підтримки значною мірою визначається організацією інформаційної підтримки (інформування підприємців), тобто маркетинговою підтримкою підприємництва (проведення інформаційно-аналітичних заходів на обласному рівні, відстеження та аналіз динаміки впровадження нововведень).

Мета:

удосконалення інформаційно-аналітичного простору з метою успішного становлення і розвитку малого та середнього підприємництва в області.

Завдання:

забезпечення вільного доступу представників малого та середнього підприємництва до інформації (правової, нормативно-довідкової, науково-технічної);

організація систематичного інформування і консультацій для підприємців з актуальних питань їх діяльності.

Очікувані результати:

залучення інформаційного простору забезпечить інформаційні потреби суб'єктів малого та середнього підприємництва, а також має стати основою для їх подальшого економічного становлення та розвитку;

створення додаткових можливостей для пропагування науково-промислового потенціалу регіону та залучення до регіону нових технологій та інвестицій.

Критерії досягнення:

висвітлення через ЗМІ актуальної інформації для підприємців Полтавщини, створення системи інформаційно-електронного повідомлення підприємців області.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1.	Висвітлення через засоби масової інформації пріоритетних напрямів Програми сприяння розвитку малого та середнього підприємництва	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Полтавської облдержадміністрації,	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
2.	Організація постійно діючих рубрик стосовно розвитку малого та середнього підприємництва у теле-, радіопрограмах і в пресі	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Створення спеціального інформаційного веб-ресурсу для підприємництва області щодо інформування з різних аспектів діяльності суб'єктів господарювання	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Позабюджетні кошти, усі джерела фінансування	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
4.	Круглий стіл «Ярмарок кредитів» за участю підприємців Полтавської області та представників банківських та небанківських фінансово-кредитних установ (мета: об'єднання фінансових можливостей джерел підтримки малого підприємництва)	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету, усі джерела фінансування	1,0
			2018	протягом року		1,0
			2019	протягом року		1,0
			2020	протягом року		1,0
5.	Проведення Дня підприємця з відзначенням кращих підприємців, які внесли вагомий внесок у соціально-економічний та культурний розвиток Полтавської області	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, райдержадміністрації, виконкоми міських рад міст обласного значення	2017	вересень		5,0
			2018	вересень		5,0
			2019	вересень		10,0
			2020	вересень		10,0

3.4. Сфера надання адміністративних послуг

Впровадження ідеї служіння держави громадянам, забезпечення реалізації прав громадян та суб'єктів господарювання через надання адміністративних послуг визначено Законом України «Про адміністративні послуги».

Це стало першим реальним кроком до децентралізації виконання функцій із надання адміністративних послуг, передачі їх на рівень органів місцевого самоврядування, у тому числі шляхом делегування.

Законом України від 10.12.2015 №888-VIII „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг” органам місцевого самоврядування передано повноваження з питань реєстрації місця проживання фізичних осіб, надання відомостей з Державного земельного кадастру, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

Також до райдержадміністрацій передано повноваження з питань надання відомостей з Державного земельного кадастру, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців.

Законодавством надано можливість сільським, селищним та міським радам міст районного значення (в тому числі і об'єднаним територіальним громадам) створювати Центри надання адміністративних послуг та надавати послуги безпосередньо на місцях. Це в свою чергу також потребує вирішення кадрових та організаційних проблем при призначенні адміністраторів, державних реєстраторів та взаємодії Центрів надання адміністративних послуг сільських, селищних та міських рад з суб'єктами надання адміністративних послуг.

У Полтавській області здійснюють діяльність 31 центр надання адміністративних послуг (далі – Центри), які надають адміністративні послуги фізичним та юридичним особам.

Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги», інших нормативно правових документів у сфері надання адміністративних та дозвільних послуг у Полтавській області у 2016 році проведено заходи щодо покращення роботи центрів надання адміністративних послуг. Так, у порівнянні з 01.01.2016 штатну кількість адміністраторів Центрів збільшено у 2,5 рази (159 адміністраторів). 01.09.2016 відкрився центр надання адміністративних послуг виконавчого комітету Гадяцької міської ради, як структурний підрозділ.

Реформування системи надання адміністративних послуг на сьогодні залишається однією з найважливіших складових дерегуляції послуг та створення сприятливого бізнес-клімату.

За 9 місяців 2016 року Центрами надано 306,6 тис. адміністративних послуг.

Мета:

підвищення якості надання адміністративних послуг.

Завдання:

напрацювання пропозицій щодо усунення невідповідності, окремих положень нормативно-правових актів суб'єктів надання адміністративних послуг Закону України «Про адміністративні послуги»;

збільшення кількості адміністраторів Центрів надання адміністративних послуг;

оновлення матеріально-технічного забезпечення Центрів надання адміністративних послуг;

впровадження єдиного програмного забезпечення з можливостями надання послуг в електронному вигляді.

Критерії досягнення:

зростання кількості наданих адміністративних послуг.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис.грн.)
1.	Надання методологічної допомоги новоствореним територіальним громадам з питань створення та діяльності центрів адмінпослуг	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад міст обласного значення	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
2.	Реалізація проектів з оптимізації процесу надання адміністративних послуг та запровадження їх надання в електронному вигляді	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Проведення спільно з суб'єктами надання адміністративних послуг навчальних заходів для адміністраторів центрів	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад міст обласного значення	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
4.	Здійснення моніторингу роботи центрів надання адміністративних послуг в Полтавській області	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
5.	Проведення моніторингу щодо кадрового та технічного забезпечення центрів надання адміністративних послуг	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад міст обласного значення	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
6.	Створення електронної системи надання адміністративних послуг суб'єктам підприємницької діяльності	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	10,0
			2018	протягом року		10,0
			2019	протягом року		10,0
			2020	протягом року		10,0

3.5. Сприяння залученню міжнародної технічної допомоги у сферу підтримки та розвитку малого та середнього підприємництва

Одним з інструментів підтримки малого та середнього підприємництва є міжнародна технічна та фінансова допомога.

Полтавська облдержадміністрація працює у напрямку залучення міжнародної технічної допомоги та координує і надає сприяння реалізації проектів МТД на території області. В тому числі в сфері підтримки малого та середнього бізнесу.

У 2016 році в рамках Проекту ПРООН «Швидке реагування на соціальні та економічні проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні». Що реалізується за підтримки Урядів Японії, Великої Британії, Чехії та Польщі, на базі Полтавського обласного центру зайнятості проведено начальний тренінг «Основи підприємницької діяльності та бізнес-планування», у якому взяло участь 25 осіб з числа внутрішньо переміщених осіб, що планують започаткувати власну справу.

Наразі триває конкурс розгляду бізнес-планів, який дасть змогу ВПО, що брали в ньому участь, отримати фінансову безповоротну допомогу на започаткування або розширення свого бізнесу, організувати нові робочі місця чи самозайнятість.

Протягом минулого року підтримано 15 бізнес-планів, в рамках яких створено понад 45 робочих місць у Полтавській області, виділено коштів понад 2 млн. грн. з боку ПРООН. Полтавська область відзначається 100 % реалізацією бізнес-планів, що свідчить про сприятливе середовище для реалізації бізнес-ініціатив у Полтавській області та підтримку місцевих органів влади та самоврядування.

Тематика бізнес-планів спрямована на розвиток фермерських господарств, легкої промисловості, виробництва товарів та надання високотехнологічних послуг у сфері охорони здоров'я та ІТ-технології. Оголошення результатів конкурсу планується на початку листопада 2016 року.

В рамках проекту „Полтавська область для внутрішньо переміщених осіб”, що фінансується Європейським Союзом, є підтримка безробітних внутрішньо переміщених осіб та сприяння їх працевлаштуванню. Зокрема за рік реалізації проекту 131 особа з числа ВПО розпочала свій власний бізнес на основі розробленого бізнес-плану за підсумками навчання, що проводилось Полтавським обласним центром зайнятості.

На сьогодні, розглядається можливість включення до цього проекту компоненту із підтримки внутрішньо переміщених осіб у їх перекваліфікації, підвищення кваліфікації та реалізації бізнес-проектів, направлених на самозайнятість. В рамках такого компоненту відібрані перспективні бізнес-проекти у пріоритетних галузях підприємницької діяльності, написані за підсумками спеціально проведеного навчання внутрішньо переміщених осіб, будуть реалізовуватися за рахунок грантової підтримки коштами Європейського Союзу.

Проводиться моніторинг актуальних проектів/програм міжнародної технічної допомоги, які відповідають пріоритетам соціально-економічного розвитку області. Розповсюджуються Довідники міжнародних фінансових та донорських організацій.

В області реалізується проект «Крок до підприємництва», метою якого є поліпшення соціально-економічного становища населення громад області,

підвищення рівня економічної активності і зайнятості населення через відкриття сімейного підприємництва. Проектні дії будуть спрямовані на створення сімейних підприємств в сфері сільського господарства, зеленого туризму, обслуговування/сервісу в залежності від можливостей і потенціалу громади.

В рамках проекту проведено майстер-клас з аналізу соціально-економічного стану на основі зустрічей і обговорень. Також заплановано тренінгів курс з відкриття сімейного підприємництва та видання методичного посібника для підприємців.

Програми та донорські організації у сфері підтримки малого та середнього підприємництва:

COSME – європейська програма підтримки малого та середнього бізнесу, спрямована на комерціалізацію інновацій. Участь можлива лише за рахунок подання заявки до європейської мережі підприємств через членів консорціуму (Мінекономрозвитку, МЗС, ТПП і т. ін.);

SME інструмент програми HORIZON 2020 – фінансування науково-інноваційних досліджень шляхом надання грантової підтримки суб'єктам малого та середнього підприємництва;

EBRD (Європейський банк реконструкції і розвитку): програма консультаційної підтримки малого та середнього бізнесу в Україні – гранти надаються на розробку стратегій, бізнес-планування, впровадження системи управління якістю, інженерно-технічні рішення, заходи з енергоефективності та екологічного менеджменту на підприємствах.

Завдання та очікувані результати:

надання консультативної допомоги підприємствам щодо можливостей співробітництва з міжнародними донорськими організаціями;

організація навчання, семінарів, круглих столів для представників малого та середнього підприємництва з залученням проектів міжнародної технічної допомоги.

Критерії досягнення:

Збільшення кількості підприємств малого та середнього бізнесу, що отримали підтримку міжнародних фінансових та донорських організацій.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн.)
1.	Підтримка малого та середнього бізнесу, у тому числі серед внутрішньо переміщених осіб, за рахунок ресурсів міжнародних донорських організацій	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Кошти міжнародної технічної допомоги	Згідно Програми міжнародної технічної допомоги
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
2.	Надання консультацій для суб'єктів малого та середнього підприємництва щодо підготовки інвестиційних та грантових проектів на розгляд міжнародних фінансових організацій та іноземних партнерів	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Інформування суб'єктів підприємницької діяльності щодо можливостей кредитування в рамках міжнародних проектів	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
4.	Створення регіонального консультаційного центру для суб'єктів малого та середнього підприємництва щодо підготовки інвестиційних та грантових проектів на розгляд міжнародних фінансових організацій та іноземних партнерів	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0

3.6. Підготовка кадрів

Вирішення проблем розвитку малого та середнього підприємництва в області неможливе без створення розгалуженої системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для цього сектора економіки.

Полтавською обласною державною адміністрацією спільно з Обласним центром зайнятості проводяться заходи щодо вивчення потреби у кадрах через проведення бізнес-семінарів, засідань у форматі «круглих столів» та майстер-класів з актуальних для підприємців питань. Теми, які обговорюються на цих заходах, привертають увагу громадськості, про що свідчить активна участь у засіданнях «круглих столів» та семінарах представників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців та громадських організацій, фахівців у сфері оподаткування, обліку та аудиту, підприємницьких структур.

Мета:

створення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів малого та середнього підприємництва.

Завдання:

забезпечення постійного доступу підприємців до джерел необхідних професійних знань через утворення на місцях мережі спеціалізованих навчальних центрів початкової підготовки підприємців та підвищення їх кваліфікації, запровадження постійно діючих курсів та спеціалізованих семінарів, системи дистанційного навчання, забезпечення перепідготовки управлінських кадрів для сфери підприємництва.

Очікувані результати:

впровадження заходів підпрограми дозволить розширити систему перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів малого та середнього підприємництва в області, а також налагодити канали постійного доступу потенційних і діючих підприємців до джерел необхідних професійних знань.

Критерії досягнення:

відвідування суб'єктами господарювання заходів з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, залучення більшої кількості підприємців області та бажаючих започаткувати власну справу.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1.	Проведення семінарів і майстер-класів для бажаючих розпочати власну справу, у т.ч. для демобілізованих із зони АТО та ВПО	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, Полтавський обласний центр зайнятості, Ресурсний центр зі сталого розвитку Полтавської державної аграрної академії, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	В межах кошторису Програми
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
2.	Запровадження консультування внутрішньо переміщених осіб та учасників антитерористичної операції щодо відкриття власної справи, бізнес-планування та можливості отримання державної фінансової підтримки	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, регіональна рада підприємців при облдержадміністрації, ВНЗ області	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету, кошти виконавців	В межах кошторису Програми
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
3.	Моніторинг та впровадження програм міжнародних донорських організацій щодо залучення внутрішньо переміщених осіб та учасників антитерористичної операції до підприємництва	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
4.	Проведення навчальних занять за методиками Стартап Школи «Sikorsky Challenge» (НТУУ «КПІ») з подальшою можливістю участі у Фестивалі інноваційних проєктів «Sikorsky Challenge» з метою залучення інвестиційних коштів у регіон	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету, кошти виконавців	3,0
			2018	протягом року		3,0
			2019	протягом року		3,0
			2020	протягом року		3,0

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
5.	Проведення тренінгів для сільських підприємців з питань об'єднання в обслуговуючі кооперативи по заготівлі, збуту та переробці виробленої продукції та налагодженню їх ефективної роботи	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавська державна аграрна академія, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка.	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету, кошти виконавців	2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0
6.	Проведення тренінгів «Основи економіки» та економічної тренінг-гри «Wesopomy» для учнів загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах з метою орієнтації молоді на підприємницьку діяльність	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету, кошти виконавців	1,0
			2018	протягом року		1,0
			2019	протягом року		1,0
			2020	протягом року		1,0
7.	Проведення семінарів з питань функціонування соціально орієнтованого підприємництва	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, Полтавська обласне відділення Всеукраїнської організації інвалідів	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису Програми
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		

3.7. Підтримка програм зайнятості. Сприяння розвитку підприємницької ініціативи у незайнятого населення

З метою сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Полтавській області ведеться постійна системна інформаційно-роз'яснювальна робота щодо орієнтування населення на започаткування ними власної справи шляхом: проведення профінформаційних семінарів з основ підприємництва, групових профконсультаційних семінарів; надання безоплатних індивідуальних і групових консультацій з питань організації та провадження підприємницької діяльності; одноразової виплати допомоги по безробіттю для відкриття власної справи.

Для орієнтування незайнятого населення на організацію власної справи в сфері сільського (зеленого) туризму, що є перспективною в регіоні, в профінформаційних секторах центрів зайнятості розміщено матеріали з організації підприємницької діяльності та створено інформаційні блоки щодо орієнтації на відкриття власної справи в сфері сільського зеленого туризму, а також розвитку народних промислів.

З метою сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в області кожного місяця оновлюється рубрика на сторінці офіційного веб-сайту Полтавського обласного центру зайнятості в розділі «Власна справа», а саме: перелік та порядок отримання послуг, які надає служба зайнятості бажаючим розпочати власну справу, приклади започаткування власної справи безробітними, цікаві бізнес-ідеї та бізнес-плани тощо.

На регіональному ринку праці проблемним питанням залишається безробіття на селі. Шляхом проведення уніфікованих профінформаційних семінарів для жителів села, продовжується робота зі сприяння розширенню інфраструктури, сфери обслуговування та надання побутових послуг, зокрема здійснення консультативної підтримки у започаткуванні власної справи.

Мета:

реалізація державної політики зайнятості населення з метою залучення громадян до підприємницької діяльності та створення умов для самозайнятості.

Завдання:

організація професійної підготовки та перепідготовки за спеціальностями, що користуються попитом на ринку праці;

підтримка районів із критичною ситуацією на ринку праці шляхом здійснення соціальної адаптації населення до ринкових умов, залучення до підприємницької діяльності із забезпеченням професійної підготовки;

координація зусиль місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо розвитку підприємницької діяльності незайнятого населення.

Очікувані результати:

залучення до підприємницької діяльності безробітних із забезпеченням фінансової підтримки за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;

здійснення професійної підготовки безробітних за професіями і напрямками, які сприяють започаткуванню підприємницької діяльності або забезпечують їх самозайнятність;

сприяння забезпеченню трудових прав громадян, які працюють за договором найму у підприємців з числа фізичних осіб.

Критерії досягнення:

кількість осіб, які відвідали профконсультаційні семінари із загальних основ підприємницької діяльності; кількість семінарів з орієнтування на підприємницьку діяльність; кількість навчальних семінарів для жителів села; кількість семінарів з питань організації зеленого туризму; кількість безробітних осіб, яким виплачено допомогу по безробіттю одноразово; кількість безробітних осіб з обмеженими фізичними можливостями, залучених до організації підприємницької діяльності.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн.)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Сприяння підвищенню зацікавленості роботодавців у створенні нових робочих місць у пріоритетних видах економічної діяльності, зокрема шляхом компенсації єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для працевлаштування безробітних	Департамент соціального захисту населення Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавський обласний центр зайнятості	2017	протягом року	Кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття *	В межах кошторису видатків фондів
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
2.	Проведення щороку у лютому-березні двомісячника з укладання колективних договорів на підприємствах області з метою соціального захисту працівників	Департамент соціального захисту населення Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавський обласний центр зайнятості	2017	лютий-березень	Безкоштовно	0
			2018	лютий-березень		0
			2019	лютий-березень		0
			2020	лютий-березень		0
3.	Забезпечення професійного орієнтування незайнятого населення з метою розвитку ними підприємницької ініціативи у сфері малого та середнього бізнесу шляхом виплати одноразової допомоги по безробіттю для організації власної справи	Департамент соціального захисту населення Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавський обласний центр зайнятості	2017	протягом року	Кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття*	В межах кошторису видатків фондів
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
4.	Здійснення підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва шляхом проведення семінарів, тренінгів, майстер-класів та надання інформаційних, маркетингових, юридичних консультацій підприємцям-початківцям з використанням можливостей Консалтингового центру Державної служби зайнятості	Департамент соціального захисту населення Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавський обласний центр зайнятості, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття*	В межах кошторису видатків фондів
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн.)
1	2	3	4	5	6	7
5.	Проведення інформаційних семінарів «Кооперативи у підтримці молодіжного сільського населення», «Збільшення зайнятості сільського населення через об'єднання в обслуговуючі кооперативи по спільному збуту та переробці вирощеної продукції», консультаційна підтримка ініціативних груп та таких кооперативів	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету, кошти виконавців	1,0
			2018	протягом року		1,0
			2019	протягом року		1,0
			2020	протягом року		1,0
6.	Організація серії семінарів з орієнтування на підприємницьку діяльність, основ ведення підприємницької діяльності та популяризації віртуалізованої праці шляхом стимулювання фрілансу (виконання будь-якої роботи через мережу Інтернет віддалено.)	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету, кошти виконавців	1,0
			2018	протягом року		1,0
			2019	протягом року		1,0
			2020	протягом року		1,0

*Обсяги фінансування за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття визначатимуться після затвердження на державному рівні бюджетної програми на відповідні роки.

Розділ 4. Впровадження інноваційних, енергозберігаючих технологій та підвищення конкурентоспроможності продукції

4.1. Впровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності продукції

Впровадження інновацій є одним із найважливіших факторів для розвитку підприємницької діяльності.

Створення умов для формування запитів від суб'єктів підприємницької діяльності на розроблення та впровадження інновацій, передачу цих запитів до відповідних наукових організацій та впровадження розроблених науковцями інновацій у повсякденну діяльність підприємництва є дуже важливим фактором не тільки для розвитку, але і для виходу Полтавських підприємств на позиції лідерів.

Однією з слабких сторін економіки Полтавської області, яку виділяє SWOT – аналіз, є низький рівень впровадження високих технологій, відсутність інноваційної інфраструктури, низька інноваційна активність.

У 2015 році інноваційною діяльністю в промисловості займалися 30 підприємств, або 16,2% обстежених. У 2014 році таких підприємств було 33 одиниці.

Протягом 2015 року 24 підприємства реалізовували інноваційну продукцію, з них 1 (4,2%) – продукцію, що є новою для ринку, та 24 (100,0%) – продукцію, що є новою для підприємства.

Обсяг реалізованої інноваційної продукції за 2015 рік становив 1938,6 млн.грн., у т.ч. інноваційної продукції, що є новою для ринку – 0,3 млн.грн., що є новою для підприємства – 1938,3 млн.грн.

У результаті інноваційної діяльності було впроваджено 96 найменувань інноваційних видів продукції, 34 нових технологічних процеси, у т.ч. 18 – маловідходних, ресурсозберігаючих, і придбано 31 нову технологію.

Враховуючи зменшення інноваційно активних підприємств області постає питання щодо налагодження взаємозв'язків між науковими установами та бізнесом, що потребує створення інфраструктури впровадження на підприємствах області інноваційних технологій, бізнес-процесів, а також розширення можливостей використання інформаційних технологій, що дозволяють підприємцям скористатися та запровадити інновації.

Полтавським національним технічним університетом імені Ю. Кондратюка розроблено проекти зі створення та розвитку інфраструктури підтримки малого та середнього бізнесу в Полтавському регіоні, що увійшли в Стратегію – 2020 Полтавської області та потребують реалізації, зокрема:

- 1) регіональний центр інновацій та трансферу технологій;
- 2) регіональна дослідницька платформа «Полтавщина – 2020».

SWOT – аналіз виокремлює слабкі сторони розвитку економіки області: висока енергоємність та ресурсоємність виробництва. Це підтверджується і висновками загального аналізу розвитку підприємництва в частині низької продуктивності праці на малих та середніх підприємствах в порівнянні з великим бізнесом.

Висока енергоємність економіки області пов'язана із надлишковим використанням паливно-енергетичних ресурсів, в першу чергу природного газу, різними категоріями споживачів (промисловими підприємствами, підприємствами комунальної галузі, АПК, бюджетною сферою, а також безпосередньо населенням).

Тому одним із першочергових заходів, який дозволить знизити рівень енергоємності промислового виробництва, є модернізація виробничих процесів; заміна енергоємного обладнання, запровадження новітніх енергозберігаючих технологій, підвищення енергоефективності виробництва продукції, зменшення витрат паливно-енергетичних ресурсів.

Основними проблемами у сфері енергозбереження області залишаються:

- незначна частка альтернативних природному газу видів енергоресурсів у паливному балансі області;
- високий рівень енергоємності, значна залежність від імпортного газу та інших видів палива, низька ефективність використання енергії;
- перевищення переважною більшістю бюджетних установ нормативних витрат енергоресурсів, у першу чергу – природного газу та теплової енергії;
- недостатня фінансова підтримка з боку держави у реалізації енергоефективних проектів у бюджетній сфері та комунальній галузі.

Зважаючи на це, необхідно приділити особливу увагу проектам суб'єктів малого підприємництва направлених на запровадження у виробництві альтернативних видів енергії та обладнання і технологій, що дозволяють зменшити енергоємність та ресурсоємність виробництва, а також, проектам з виготовлення енергозберігаючого обладнання.

Впровадження заходів з сертифікації виробництва за світовими стандартами, одними з яких вважаються й норми Європейського Союзу, також сприятиме просуванню товарів і послуг підприємств малого та середнього бізнесу на перспективних ринках країн Африканського континенту та Азії.

У зв'язку з цим необхідно забезпечити підтримку проектів суб'єктів малого підприємництва направлених на запровадження сертифікації виробництва та стандартизації продукції у відповідності до міжнародних стандартів.

З метою стимулювання експортної діяльності, Програмою планується проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з потенціальними учасниками зовнішньоекономічної діяльності щодо приведення виробництв товарів та послуг у відповідність до міжнародних норм та стандартів, та моніторингу щодо виявлення найбільш перспективних видів продукції, що мають конкурентні переваги на світовому ринку.

Для розширення ринків збуту необхідно активізувати участь підприємців області у міжнародних виставкових заходах як за кордоном, так і на території України.

Мета:

створення інформаційного простору та організація взаємодії суб'єктів підприємництва та наукових, інноваційних організацій у регіоні.

Завдання:

формулювання концепції розвитку інноваційної діяльності в сфері підприємництва в Полтавській області;

створення інформаційного ресурсу для підтримки взаємодії наукових та інноваційних організацій та підприємництва;

проведення організаційних заходів стосовно обговорення та реалізації конкретних дій щодо формування запитів, розроблення та впровадження інновацій, що стосуються діяльності суб'єктів підприємництва.

Очікувані результати:

підвищення ефективності роботи суб'єктів підприємництва в Полтавській області;

підвищення якості та практичного напрямку роботи наукових організацій Полтавської області;

створення умов для експорту інновацій, розроблених в Полтавській області;

організація на базі наукових організацій спеціалізованих підприємств інноваційної сфери.

Критерії досягнення:

створення загального інформаційного ресурсу із підтримки інновацій, збільшення кількості інноваційних підприємств.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1.	Організація засідань у форматі «круглих столів» щодо обговорення конкретних дій, формулювання запитів, розроблення та впровадження інновацій, що стосуються діяльності суб'єктів підприємства	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій облдержадміністрації, департамент освіти і науки облдержадміністрації Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Ресурсний центр зі сталого розвитку Полтавської державної аграрної академії	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
2.	Створення, підтримка та розвиток інформаційного ресурсу для взаємодії наукових та інноваційних організацій та підприємства	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій облдержадміністрації, департамент освіти і науки облдержадміністрації Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Ресурсний центр зі сталого розвитку Полтавської державної аграрної академії	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Проведення семінарів щодо можливостей запровадження інноваційних проектів суб'єктами підприємницької діяльності.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій облдержадміністрації, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Ресурсний центр зі сталого розвитку Полтавської державної аграрної академії	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
4.	Забезпечення діяльності Регіонального центру інновацій та трансферу технологій	Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
5.	Створення та підтримка в актуальному стані Інтернет-порталу «Регіональна дослідницька платформа «Полтавщина – 2020».	Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
6.	Розповсюдження позитивного досвіду реалізації енергозберігаючих бізнес-проектів серед суб'єктів підприємницької діяльності області.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
7.	Розповсюдження інформації щодо можливостей надання державної підтримки для запровадження енергозберігаючих технологій на підприємствах комунального господарства.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
8.	Проведення інтернет-конференцій для представників малого та середнього бізнесу з проблематики енергозбереження та енергозберігаючих технологій	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	IV квартал	Кошти обласного бюджету	2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0
9.	Розробка для підприємців авторських курсів з енерго- та ресурсозбереження на підприємствах малого та середнього бізнесу	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0
10.	Проведення панельної дискусії «Енерго- та ресурсозбереження в підприємствах малого та середнього бізнесу»	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0

4.2. Розвиток молодіжного підприємництва

Соціальна функція молодіжного підприємництва полягає у забезпеченні зайнятості молоді, створенні умов для реалізації її потенційних можливостей та проявляється у формуванні ініціативних, здатних досягати поставленої мети особистостей.

У Полтавському університеті економіки і торгівлі створено молодіжний бізнес-центр, який став першим в області об'єктом інфраструктури розвитку підприємництва, орієнтований саме на молодь.

Навчальні курси із започаткування власної справи і бізнес-планування в молодіжному бізнес-центрі пройшли 155 студентів. Створено 125 бізнес-проектів. Проведені університетські конкурси на кращий бізнес-план, за результатами яких кращі роботи приймали участь у Всеукраїнських конкурсах бізнес-планів. В 2015 році студенти ПУЕТ прийняли участь в конкурсі бізнес-проектів «StartUp-Кооперація»-2015 в Білоруському торгово-економічному університеті споживчої кооперації (м.Гомель, Білорусь), де 8 бізнес-планів стали призерами змагань.

Традиційно Центром тренінгових технологій спільно із Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського проводиться Чемпіонат області з основ підприємництва «Крок до бізнесу» серед учнів старших класів.

У 2014 році розпочав свою роботу молодіжний бізнес-інкубатор при Полтавському національному технічному університеті імені Ю. Кондратюка. Бізнес-інкубатор забезпечений комп'ютерною та оргтехнікою, розроблені відповідні навчальні та тренінгові програми. В рамках молодіжного бізнес-інкубатора студентами в процесі навчальної діяльності здійснюється договірна робота з підприємствами, де основним виконавцем виступає студент. Така співпраця дає можливість адаптувати студента до вимог організації підприємницької діяльності.

Щорічно з 2010 року близько 40 осіб приймають участь в проекті Школа з основ підприємницької діяльності «Молодь обирає бізнес», що реалізовує Комунальна установа Обласний молодіжний центр Полтавської обласної ради.

Результатом діяльності Школи є відкриття Містечка молодих підприємців в ТРЦ «Київ». Протягом шести сезонів Школи учасники проекту реалізували різні проекти, серед них відомі такі як «Чарівний ключик», Дизайн студія «Мармелад», шведсько-український проект з відкриття ІТ-Академії «Beetroot Academy» і багато інших ініціатив.

При Обласному молодіжному центрі Полтавської обласної ради надаються безкоштовні консультації з питань реєстрації і започаткування власної справи, написання соціальних проектів і пошук джерел фінансування.

Планується продовжити роботу з залучення жителів сільської місцевості до підприємницької діяльності.

Впродовж вересня – листопада 2016 року в області реалізується проект «Крок до підприємництва» за підтримки Обласного молодіжного центру та представництва DVV International в Україні, мета якого поліпшення соціально-економічного стану населення через відкриття сімейного бізнесу

Останнім часом до жителів сільської місцевості та молоді додалися такі дві групи з високим ступенем безробіття як внутрішньо переміщені особи та учасники антитерористичної операції.

Полтавським національним технічним університетом імені Ю. Кондратюка вже розроблено навчально-тренінгову програму для відкриття власної справи для колишніх воїнів АТО, яку планується після незначної адаптації використати і для залучення до підприємницької діяльності внутрішньо переміщених осіб.

З метою залучення до підприємництва внутрішньо переміщених осіб, учасників антитерористичної операції, а також підвищення кваліфікації кадрів, що працюють в малому бізнесі Агенцією регіонального розвитку планується запровадити тренінги з бізнес-планування та проблемних питань, що стосуються розвитку бізнесу, з подальшим створенням слухачами проектів для надання їм фінансової допомоги на поворотній основі.

Реалізація бізнес-проектів в сільській місцевості, проектів молоді, внутрішньо переміщених осіб, учасників антитерористичної операції, а також проекти направлені на розвиток соціально орієнтованого підприємництва слід вважати пріоритетними.

Мета:

спрямування дій місцевих органів влади, суб'єктів малого та середнього підприємництва, об'єднань і спілок підприємців, установ ринкової інфраструктури на створення сприятливих правових, економічних, морально-психологічних, організаційних та інших умов для стабільної та ефективної роботи молоді у сфері підприємницької діяльності.

Завдання:

формування економічно активної поведінки та підприємницького способу мислення молоді, навичок і мотивації до розвитку малого та середнього бізнесу;

формування корпоративної культури та свідомості щодо переваг підприємництва серед молоді;

висвітлення значимості молодіжного підприємництва не лише як способу вирішення проблеми зайнятості молоді, але й як ресурсу модернізації та підвищення конкурентоспроможності економіки Полтавської області.

Очікувані результати:

збільшення кількості молодих осіб, що здійснюють підприємницьку діяльність;

підвищення рівня зайнятості молоді.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Трансформація діючого молодіжного бізнес-центру на базі Полтавського університету економіки і торгівлі в обласний бізнес інкубатор, що забезпечить підготовку кадрів до сфери малого бізнесу області	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	75,0
			2018	протягом року		85,0
			2019	протягом року		90,0
			2020	протягом року		100,0
2.	Організація співпраці вищих навчальних закладів із підприємствами, установами та організаціями Полтавської області з метою підвищення підприємницької активності студентів і молоді	Департамент науки і освіти Полтавської обласної державної адміністрації, Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Проведення регіонального етапу Всеукраїнського конкурсу бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді та студентства.	ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, обласний молодіжний центр, Ресурсний центр зі сталого розвитку Полтавської Державної Аграрної академії	2017	протягом року	Позабюджетні кошти	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
4.	Продовження реалізації проекту з підготовки молодих підприємців в бізнес-інкубаторі на базі Полтавського Національного технічного університету імені Юрія Кондратюка	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	75,0
			2018	протягом року		85,0
			2019	протягом року		90,0
			2020	протягом року		100,0
5.	Проведення для студентів вищих навчальних закладів спеціальних майстер-класів від успішних представників бізнесу	Департамент науки і освіти Полтавської обласної державної адміністрації, Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1	2	3	4	5	6	7
6	Продовження реалізації проекту «Школа з основ підприємницької діяльності «Молодь обирає бізнес»	Обласний молодіжний центр, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
7.	Реалізація комплексної навчально-освітньої програми «Школа малого бізнесу» в загальноосвітніх та вищих навчальних закладах області впродовж 2017-2020 років.	Ресурсний центр зі сталого розвитку Полтавської Державної Аграрної академії, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
8.	Проведення науково-практичного семінару для підприємців малого та середнього бізнесу і науковців «Нові технології та обладнання харчових виробництв»	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0
9	Продовження провадження в навчальний процес Полтавського університету економіки і торгівлі освітніх програм з питань підприємницької діяльності (основи підприємництва, розробка бізнес-планів, бізнес-проектів, участь студентів у винахідницькій діяльності, у науково-практичних конференціях з питань підприємницької діяльності).	Департамент освіти і науки Полтавської облдержадміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
10.	Підготовка випускників вищих навчальних закладів до підприємницької діяльності через участь у всеукраїнських та міжнародних конкурсах бізнес-планів	Департамент освіти і науки Полтавської облдержадміністрації, «ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»»	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	5,0
			2018	протягом року		5,0
			2019	протягом року		5,0
			2020	протягом року		5,0

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1	2	3	4	5	6	7
11.	Популяризація економічних знань та ідей підприємництва серед шкільної молоді через проведення обласного конкурсу серед школярів – чемпіонату з основ підприємницької діяльності «Крок до бізнесу»	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, Департамент освіти і науки Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	5,0
			2018	протягом року		5,0
			2019	протягом року		5,0
			2020	протягом року		5,0
12.	Залучення шкільної молоді до підприємництва через впровадження в шкільну програму спеціального курсу „Основи підприємницької діяльності”	Департамент освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації, Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
			2020	протягом року		
13.	Проведення навчань для сільської молоді з основ започаткування бізнесу та складання бізнес планів в бізнес інкубаторі Ресурсного центру зі сталого розвитку при Полтавській Державній Аграрній академії	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, Ресурсний центр зі сталого розвитку при Полтавській Державній Аграрній академії	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	75,0
			2018	протягом року		85,0
			2019	протягом року		90,0
			2020	протягом року		100,0

4.3. Сприяння розвитку туристичного бізнесу для представників малого та середнього підприємництва

Тенденцією розвитку сучасного світу є перехід від індустріальної епохи, де основною цінністю було матеріальне благополуччя, до постіндустріальної, де головною ціллю є враження та відчуття. Як наслідок – щорічне зростання інвестицій в індустрію туризму складає близько 35%. Туризм став одним із найприбутковіших видів бізнесу і сьогодні використовує до 7% світового капіталу.

Характерними рисами стану розвитку туризму в області є значне домінування виїзного туризму над в'їзним та орієнтація переважної більшості туроператорів на надання послуг з організації виїзного туризму, моноцентричне розташування суб'єктів туристичної діяльності. Громадяни іноземних держав, що відвідують регіон, не користуються послугами місцевих туроператорів та екскурсоводів.

Полтавська область має значний потенціал для розвитку в'їзного туризму., що обумовлено географічним положенням. Полтавщина розташована у лісостеповій зоні з помірним континентальним кліматом та густою мережею річок (по території області протікає 146 річок загальною довжиною 5101 км.) На її території розташовані об'єкти природно-заповідного фонду: 46 заказників, у тому числі 11 державного значення, 92 пам'ятки природи, серед яких – 1 державного значення, Устимівський дендропарк, 20 парків - пам'яток садово-паркового мистецтва, з них 4 державного значення, 10 заповідних урочищ.

Гадяч – кліматичний курорт лісової зони, розташований на березі р. Псел; Лищівка – лісовий кліматичний курорт, розташований на березі р. Ворскла; Миргород – рівнинний бальнеологічний і грязьовий курорт лісостепової зони. Частина вищезазначених об'єктів має туристичну привабливість.

Послуги розміщення гостей надають 139 колективних закладів розміщення, із загальною кількістю місць – 9732. Крім того, на території Полтавської області діють 7 баз відпочинку, 15 санаторіїв та будинків відпочинку, що надають послуги з лікування, 6 санаторіїв-профілакторіїв, 799 дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працюють влітку.

Мета:

створення необхідних умов з метою інформування та залучення представників малого та середнього підприємництва у сферу туризму.

Завдання:

збільшення рівня поінформованості щодо туристично-рекреаційного потенціалу Полтавського регіону та можливостей суб'єктів туристичної діяльності щодо надання якісних туристично-екскурсійних послуг, послуг з розміщення на всеукраїнському та міжнародному рівні;

забезпечення участі суб'єктів туристичної діяльності Полтавської області у міжнародних та всеукраїнських туристичних виставках.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис.грн)
1.	Підтримка роботи розділу на вебсайті управління інфраструктури і туризму Полтавської облдержадміністрації «Полтавщина туристична»	Управління інфраструктури і туризму Полтавської обласної державної адміністрації, управління культури Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
2.	Проведення семінарів, майстер-класів, конференцій. Участь у всеукраїнських, міжнародних, обласних культурно-мистецьких заходах.	Управління інфраструктури і туризму Полтавської обласної державної адміністрації	2017	протягом року	Кошти учасників заходів	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Забезпечення надання консультаційно-інформаційних послуг в сфері зеленого туризму, сільського туризму.	Управління інфраструктури і туризму Полтавської обласної державної адміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
4.	Забезпечення підтримки існуючих та створення нових об'єктів зеленого туризму в населених пунктах області, шляхом включення їх в туристичні маршрути області.	Управління інфраструктури і туризму Полтавської обласної державної адміністрації.	2017	протягом року	Кошти суб'єктів господарювання	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
5.	Надання інформаційно-консультаційних послуг зі створення об'єктів зеленого туризму в населених пунктах Полтавської області з метою розвитку підприємництва у сільській місцевості.	Управління інфраструктури і туризму Полтавської обласної державної адміністрації. ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»,	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
6.	Моніторинг ринку туристичних продуктів Полтавської області з метою залучення малого та середнього підприємництва у сферу туризму.	Управління інфраструктури та туризму Полтавської облдержадміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
7.	Моніторинг стану та тенденцій розвитку ринку готельних послуг в Полтавській області з метою підвищення якості їх надання.	Управління інфраструктури та туризму, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис.грн)
8.	Створення додатку для мобільних пристроїв та наповнення його туристичними маршрутами Полтавської області	Управління інфраструктури та туризму , ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»»	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
2018	протягом року					
2019	протягом року					
2020	протягом року					

4.4. Забезпечення підтримки розвитку малого та середнього підприємництва в периферійних районах, об'єднаних територіальних громадах, в пріоритетних галузях, в галузях, що активно розвиваються, та в галузі комунального господарства.

В розрізі міст та районів виникають певні диспропорції в розвитку підприємництва.

В частині районів області показник кількості підприємств на 10 тис. наявного населення в рази менший, ніж в районі з найкращим аналогічним показником.

Це такі райони як Гадяцький, Гребінківський, Зіньківський, Котелевський, Лохвицький, Лубенський, Машівський, Миргородський, Новосанжарський, Оржицький, Семенівський, Хорольський, Шишацький, Чорнухинський.

Аналогічна ситуація склалась і по містах Полтавської області. В таких містах як Лубни, Миргород та Комсомольськ показник кількості підприємств на 10 тис. наявного населення в більш ніж два рази менший за аналогічний показник в м.м. Полтаві та Кременчуці.

Зважаючи на це, периферійними районами та містами області щодо розвитку малого підприємництва слід визначити Гадяцький, Гребінківський, Зіньківський, Котелевський, Лохвицький, Лубенський, Машівський, Миргородський, Новосанжарський, Оржицький, Семенівський, Хорольський, Шишацький, Чорнухинський райони та м.м. Лубни, Миргород та Комсомольськ.

В рамках проведення реформи децентралізації необхідно запровадити системну роботу щодо підтримки підприємництва в межах об'єднаних територіальних громад області, приділивши особливу увагу наданню фінансової державної підтримки суб'єктам малого підприємництва з цих територій.

Серед базових галузей економіки слід відмітити зростання кількості малих підприємств в галузі сільського, лісового та рибного господарства, переробки продукції сільського господарства, зеленого туризму, сфери соціальних та побутових послуг, галузі транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності.

Слід відмітити таку галузь як промисловість, де відбулось загальне зростання протягом 5 років і лише 2014 році зменшилось кількість малих підприємств порівнянні з 2013 роком.

Можливо виокремити наступні пріоритетні галузі для розвитку малого підприємства, а саме: сільське господарство; транспорт; промисловість

Виходячи з SWOT – аналізу слід виділити наступні пріоритетні напрямки, які потребують особливої уваги, а саме: в галузі мистецтва, спорту, розваг і відпочинку - це внутрішній туризм, тимчасове розміщування й організація харчування, в галузі освіти, інформації та телекомунікації – комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність, а також комунальне господарство в частині реалізації проектів комунальних підприємств, направлених на оновлення комунально-інженерної інфраструктури, основних фондів комунальних підприємств та проекти з переробки твердих побутових відходів.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис.грн)
1	2	3	4	5	6	7
1	Проведення моніторингу громадської думки жителів області та підприємців щодо питань розвитку підприємництва в об'єднаних територіальних громадах	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	За кошти виконавців	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
2	Організація професійного навчання проведення тренінгів, в т.ч шляхом забезпечення інноваційної системи дистанційного навчання на цільових курсах з основ підприємництва та бізнес-планування для забезпечення самозайнятості жителів об'єднаних територіальних громадах	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	7,0
			2018	протягом року		7,0
			2019	протягом року		7,0
			2020	протягом року		7,0
3	Проведення тренінгів для навчання діючих підприємців об'єднаних територіальних громадах з питань бізнес-планування для підвищення ефективності їх діяльності та отримання інвестицій	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0
4	Організація навчання підприємців за обраними у результаті фокус-груп напрямками з використанням дистанційних технологій та здійснення виїзних семінарів-тренінгів	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0
5.	За результатами проведення серії фокус-груп серед представників мікро- та малого бізнесу м. Полтави та області розробка навчальних програм з курсів «Основи правового захисту бізнесу», «Облік та звітність малого підприємства»	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0

№	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис.грн)
1	2	3	4	5	6	7
6.	Реалізація проекту по створенню новітніх молочних ферм сімейного типу, об'єднаних в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи	Департамент агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації,	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету відповідно до Програми розвитку та підтримки аграрного комплексу Полтавщини за пріоритетними напрямками на період до 2020 року	
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
7.	Створення та забезпечення діяльності консультативного центру для малого підприємництва в сільській місцевості на базі Полтавського обласного навчально-консультативного центру «Агротехнік»	Департамент агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації, Полтавська обласна сільськогосподарська Дорадча служба ,	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
8.	Надання державної фінансової підтримки на забезпечення сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств, необхідною специфічною садовою технікою та обладнанням, системами зрошення, затікання та захисту від атмосферних явищ шляхом відшкодування відсоткових ставок по отриманих кредитах	Департамент агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації, Полтавська обласна сільськогосподарська Дорадча служба, банківські установи області	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	100,0
			2018	протягом року		100,0
			2019	протягом року		100,0
			2020	протягом року		100,0
9.	Надання державної фінансової підтримки новітніх молочних ферм сімейного типу, на закупівлю сільськогосподарськими підприємствами, фермерськими господарствами саджанців, іншого садивного матеріалу в ліцензованих плодородсадниках області шляхом відшкодування відсоткових ставок по отриманих кредитах	Департамент агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації, банківські установи області	2017	протягом року		150,0
			2018	протягом року		150,0
			2019	протягом року		150,0
			2020	протягом року		150,0
10.	Виготовлення друкованих матеріалів стосовно можливостей розвитку малого і середнього підприємництва в сфері інтенсивного садівництва.	Департамент агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації, Обласна Асоціація фермерів Полтавщини, Департамент економічного розвитку	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету відповідно до Програми розвитку та підтримки аграрного комплексу Полтавщини за пріоритетними	
			2018	протягом року		

№	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис.грн)
1	2	3	4	5	6	7
		Полтавської облдержадміністрації	2019	протягом року	напрямами на період до 2020 року	
			2020	протягом року		
11.	Організація обміну досвідом між виробниками плодово-ягідної продукції стосовно технологій виробництва, організація семінарів для осіб, що виявили бажання займатися вирощуванням плодово-ягідної продукції, на провідних сільськогосподарських підприємствах області.	Департамент агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету відповідно до Програми розвитку та підтримки аграрного комплексу Полтавщини за пріоритетними напрямками на період до 2020 року	
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
12.	Надання державної фінансової підтримки на забезпечення обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів необхідною сільськогосподарською технікою та обладнанням, будівництво (облаштування, реконструкцію) холодильників та складів для виготовленої продукції, теплиць	Департамент агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації,	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету відповідно до Програми розвитку та підтримки аграрного комплексу Полтавщини за пріоритетними напрямками на період до 2020 року	
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
13.	Надання консультативної допомоги щодо створення та організації роботи обслуговуючих кооперативів сільських підприємств, зокрема по заготівлі, збуту та переробці вирощеної продукції	Департамент агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації, Полтавська обласна сільськогосподарська Дорадча служба, вищі навчальні заклади області	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
14.	Надання державної фінансової підтримки суб'єктам малого підприємництва для реалізації - проектів на території периферійних районів (Гадяцький, Гребінківський, Зіньківський, Котелевський, Лохвицький, Лубенський, Машівський, Миргородський, Новосанжарський, Оржицький, Семенівський, Хорольський, Шишацький,	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, Департамент агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації, Управління інфраструктури і туризму Полтавської облдержадміністрації, управління культури Полтавської	2017	протягом року	Кошти регіональних, районних та міських фондів підтримки підприємництва та кошти бюджетів об'єднаних	480,0
			2018	протягом року		510,0
			2019	протягом року		650,0
			2020	протягом року		730,0

№	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис.грн)
1	2	3	4	5	6	7
	<p>Чорнухинський) та об'єднаних територіальних громад;</p> <ul style="list-style-type: none"> - проектів в пріоритетних галузях (сільське господарство; транспорт; промисловість); - проектів в галузях, що активно розвиваються (в галузі мистецтва, спорту, розваг і відпочинку - внутрішній туризм, тимчасове розміщування й організація харчування, в галузі освіти, інформації та телекомунікації –комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність); - проектів в галузі комунального господарства, направлених на оновлення комунально-інженерної інфраструктури, основних фондів 	<p>облдержадміністрації, управління житлово-комунального господарства Полтавської облдержадміністрації, вищі навчальні заклади області, управління у справах сім'ї, молоді та спорту Полтавської облдержадміністрації</p>			територіальних громад	

4.5. Підвищення професійного рівня суб'єктів господарювання у Полтавській області. Пошук нових шляхів розвитку підприємництва

Незважаючи на велику кількість закладів, які опікуються потребами малого та середнього бізнесу, така підтримка спрямована на взаємодію в основному із середнім бізнесом. Проблеми, які виникають, поглиблюються тим, що ФОП не мають необхідної економічної, фінансової, правової підготовки для ефективного захисту своїх прав та вирішення проблем розвитку бізнесу. Також вони не мають можливості використовувати допомогу кваліфікованих фахівців із юридичних та фінансових питань через недостатність коштів.

Існують проблеми щодо захисту прав бізнесу, регульованості та слабкої системи інформування, а саме:

неспроможність представників регіонального малого підприємництва захищати свої права та розвивати бізнес, низький рівень правової та економічної грамотності;

відсутність доступної та зрозумілої системи інформування малого бізнесу про правову, економічну, фінансову, податкову ситуацію в регіоні та країні.

Представники малого та середнього бізнесу, що працюють в сільськогосподарській галузі, неспроможні планувати обсяги виробництва і номенклатуру продукції, отримувати максимальний прибуток. Проблема відсутності прозорого гарантованого збуту призводить до низької ефективності підприємництва та створює умови для ділової корупції.

Неврегульованість нормативно-правового поля у питаннях використання тимчасових споруд представниками бізнесу створює нерівні конкурентні умови, провокує існування корумпованих схем і недоотримання коштів до місцевого бюджету.

Мета:

формування і впровадження ефективної системи навчання, підтримки і захисту представників малого та середнього підприємництва Полтавської області, підвищення їх ролі у вирішенні соціально-економічних проблем розвитку регіону;

формування освітніх умов для саморозвитку підприємців, а саме: упродовж 2017 – 2020 років підвищити рівень економічної та правової грамотності серед не менше як 3000 представників мікро- та малого бізнесу 25 районів Полтавської області шляхом проведення щомісячно серії навчальних заходів (лекцій, семінарів, тренінгів), розповсюдження створеного спеціалізованого електронного та друкованого видання та фахового консультування підприємців з економічних та правових питань.

Завдання:

проведення серії фокус-груп серед представників мікро- та малого бізнесу м. Полтави і області для виявлення галузевих особливостей ведення бізнесу;

здійснення виїзних семінарів-тренінгів у 25 районах Полтавської області з метою проведення навчання підприємців за обраними у результаті фокус-груп напрямками;

підготовка електронного та друкованого варіантів довідника підприємця з адресною розсилкою в електронному та друкованому вигляді.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1.	Реалізація проекту в частині підготовки та проведення фокус-груп, конкурсів серед представників малого та середнього бізнесу, «круглих столів», прес-конференцій, семінар-тренінгів для виявлення галузевих особливостей ведення бізнесу, проведення консультацій, випуск навчальних матеріалів, електронного довідника.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, об'єднання промисловців і підприємців Полтавської області – регіональне відділення Всеукраїнської громадської організації «Український союз промисловців та підприємців», ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Обласний бюджет, кошти виконавців, підприємців та суб'єктів підприємницької діяльності	5,0
			2018	протягом року		5,0
			2019	протягом року		5,0
			2020	протягом року		5,0
2.	Надання фінансової підтримки суб'єктам малого підприємництва для реалізації: - проектів, в галузі енергозбереження, в т.ч. виготовлення енергозберігаючого устаткування, використання альтернативних джерел енергії та впровадження новітніх технологій; - проектів, направлених на впровадження суб'єктами підприємницької діяльності стандартів ISO та отримання міжнародних сертифікатів на їх продукцію і послуги, тощо.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, державні та комерційні банки, кредитні спілки інші фінансові установи	2017	протягом року	Кошти банківських установ, кредитних спілок, суб'єктів підприємницької діяльності	В межах кошторису
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
3.	Підготовка розділу «Електронна комерція» довідника «Організація власної справи» для підприємців-початківців та тих, хто планує опанувати нові види діяльності.	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017-2020	Вересень-грудень	Кошти обласного бюджету	10,0

4.6. Підтримка підприємницьких ініціатив ВПО, ветеранів АТО, молоді та інших категорій безробітних

Полтавська область уперше зіткнулась з проблемою масштабного внутрішнього переміщення населення, що пов'язане, в першу чергу, з анексією Криму та проведенням АТО на сході України.

Головною проблемою для більшості переселенців є відсутність стабільного доходу. В умовах кризи ринок праці не може працевлаштувати всіх бажаючих, а ситуація з вимушеними переселенцями погіршується через недовіру окремих представників бізнесу до них, небажання, навіть за наявності вакансій, здійснювати працевлаштування вимушених переселенців, тому для них створення власного бізнесу або самозайнятості є головним джерелом доходу.

Для переселенців, які вирішили започаткувати власну справу або перевести свій бізнес з тимчасово окупованої території, дуже складно це зробити на новому місці, без стартового капіталу, без ділових зв'язків, без права на типові помилки для початківців. Державна допомога, яку мають отримати переселенці через служби зайнятості для того, щоб розпочати власну справу, у вигляді одноразової грошової підтримки, є недостатньою.

Існуючі адміністративні та соціальні інституції, а також місцеві ринки праці зіткнулися з необхідністю швидко вирішувати чисельні проблеми, пов'язані із внутрішньо переміщеними особами. Серед найгостріших з них – працевлаштування для переміщених осіб, започаткування бізнесу, а також підтримка існуючого бізнесу.

Полтавська обласна державна адміністрація, підприємці, волонтери та громадські об'єднання оперативно сприяють вирішенню проблем внутрішньо переміщених осіб, а саме: їх працевлаштуванню чи переведенню бізнесу на підконтрольну Україні територію.

В поточному році (протягом 9 місяців) послугами обласної служби зайнятості скористалось 1184 внутрішньо переміщених осіб. За сприяння служби зайнятості працевлаштовано 230 осіб даної категорії, в тому числі шляхом компенсації роботодавцю витрат на оплату праці – 32 особи; пройшли профнавчання 31 особа; до громадських робіт та інших робіт тимчасового характеру залучено 345 внутрішньо переміщених осіб.

Станом на 1 жовтня поточного року на обліку в центрах зайнятості області перебувало 220 внутрішньо переміщених осіб, в тому числі в статусі безробітного – 182 особи.

У 2016 році в рамках Проекту ПРООН «Швидке реагування на соціальні та економічні проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні», що реалізується за підтримки Урядів Японії, Великої Британії, Чехії та Польщі, на базі Полтавського обласного центру зайнятості проведено начальний тренінг «Основи підприємницької діяльності та бізнес-планування», у якому взяло участь 25 осіб з числа внутрішньо переміщених осіб, що планують започаткувати власну справу.

Наразі триває конкурс розгляду бізнес-планів, який дасть змогу ВПО, що брали в ньому участь, отримати фінансову безповоротну допомогу на започаткування або розширення свого бізнесу, організувати нові робочі місця чи самозайнятості.

Протягом січня - вересня 2016 року потребу в отриманні послуг держави у сприянні працевлаштуванню мали 2,8 тис. військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції. За сприяння служби зайнятості працевлаштовано 417 учасників антитерористичної операції, в тому числі шляхом виплати допомоги по безробіттю одноразово - 21 особа та на нові робочі місця шляхом компенсації роботодавцю витрат в розмірі єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування - 3 особи, професійним навчанням охоплено 97 осіб, до тимчасової зайнятості залучено 310 осіб.

Обласною службою зайнятості здійснюються заходи щодо соціального супроводження демобілізованих військовослужбовців, які проходили військову службу в районах проведення антитерористичної операції, та членів їх сімей.

В базових центрах зайнятості області за принципом «Центр під одним дахом» системно проводяться інформаційно-консультаційні заходи для осіб даної категорії за участю представницького кола фахівців від органів влади, місцевого самоврядування та соціальних партнерів, в компетенції яких є вирішення актуальних питань та проблем демобілізованих військовослужбовців.

Впродовж січня-вересня 2016 року проведено 138 заходів, в яких взяло участь 1549 демобілізованих військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції.

Станом на 1 жовтня 2016 року на обліку в центрах зайнятості області перебувало 1536 учасників антитерористичної операції, в тому числі в статусі безробітного -1515 осіб даної категорії.

Мета проекту:

Допомога вимушеним переселенцям із зони АТО, а також ветеранам АТО у відновленні матеріальної спроможності та започаткування бізнесу.

Завдання:

забезпечення переселенців і ветеранів АТО - підприємців якісними юридичними та аудиторськими послугами;

сприяння співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій і представників малого та середнього бізнесу з метою розвитку підприємництва при вирішенні проблем переселенців та ветеранів АТО.

Очікувані результати:

розширення можливостей для здійснення підприємницької діяльності переселенцями та ветеранами АТО;

підвищення освітнього рівня та інформованості переселенців та ветеранів АТО щодо ведення підприємницької діяльності;

збільшення податкових надходжень до місцевого бюджету від суб'єктів мікро- та малого підприємництва.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
1.	Забезпечити надання для внутрішньо переміщених осіб, демобілізованих військовослужбовців – учасників антитерористичної операції інформаційно-консультаційних послуг в напрямку розвитку підприємницької ініціативи та самозайнятості у формі цільових семінарів, тренінгів, ярмарок вакансій, консультацій з правових соціальних, маркетингових питань за принципом «Центр під одним дахом»	Обласний центр зайнятості, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавська державна аграрна академія, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Кошти Фонду загально-обов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття *	В межах кошторису фонду
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
2.	З метою підтримки підприємницької ініціативи серед внутрішньо переміщених осіб, демобілізованих учасників антитерористичної операції, забезпечити надання допомоги у підготовці перспективних бізнес-планів для організації та започаткування власної справи у сфері малого бізнесу	Обласний центр зайнятості, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавська Державна Аграрна академія, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Кошти Фонду загально-обов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття*	В межах кошторису фонду
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
3.	Сприяти започаткуванню внутрішньо переміщеним особам, демобілізованим учасникам антитерористичної операції власної справи шляхом здійснення виплати допомоги по безробіттю одноразово з метою організації підприємницької діяльності	Обласний центр зайнятості, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавська Державна Аграрна академія, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Кошти Фонду загально-обов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття*	В межах кошторису фонду
			2018	протягом року		
			2019	протягом року		
			2020	протягом року		
4.	Проведення навчання та надання послуг молоді з категорії ВПО для започаткування власної справи	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету	2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн)
5.	Започаткування пілотного проекту спільно з партнерами з Німеччини щодо створення зразково-показового підприємства соціального спрямування з вирощування та реалізації сільгосппродукції замкнутого циклу	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, Полтавська обласна організація інвалідів Союзу організацій інвалідів України	2017	протягом року	Кошти обласного бюджету та виконавців	25,0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		25,0
			2020	протягом року		0

*Обсяги фінансування за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття визначатимуться після затвердження на державному рівні бюджетної програми на відповідні роки.

Розділ 5. Захист прав та інтересів підприємців

Підприємці малого бізнесу є найбільш незахищеними суб'єктами сучасного економічного середовища. Основними чинниками цього є відсутність цивілізованого ринку, чітко сформульованої системи правових актів у сфері малого та середнього підприємництва, недосконалість та обтяжливість системи оподаткування; адміністративні перешкоди. Для вирішення цих проблем необхідне об'єднання зусиль держави та підприємницької громадськості на підставі партнерських відносин.

Для підприємців іноді є проблемою, як зробити правильний вибір, ефективно використати і застосувати передбачені законодавством засоби захисту (ті правові засоби, за допомогою яких можна запобігти, а також усунути порушення прав). Щоб змусити або спонукати правопорушника припинити дії, які порушують право підприємця, або запобігти таким діям, необхідно знати норми законодавства, що регулює правовідносини у цій сфері, і вміти їх застосовувати, бо саме від знання законодавства і вміння захищати свої права та інтереси залежить успіх та результат діяльності підприємців.

Мета:

захист прав підприємців.

Завдання:

забезпечення підприємців якісними юридичними та аудиторськими послугами;

підвищення рівня знань своїх прав суб'єктами малого та середнього бізнесу;

сприяння співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій і представників малого та середнього бізнесу з метою розвитку підприємництва.

Очікувані результати:

поліпшення клімату для здійснення підприємницької діяльності;

підвищення освітнього рівня та інформованості підприємців у частині ведення підприємницької діяльності;

зменшення втрат бізнесу через втручання у підприємницьку діяльність.

Заходи щодо виконання основних завдань:

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн.)
1.	Організація та проведення засідань у форматі «круглих столів» за участю представників органів державної влади, керівників громадських об'єднань підприємців, провідних вчених і керівників підприємницьких структур Полтавського регіону з вивчення проблематики розвитку малого та середнього підприємництва області	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Ресурсний центр зі сталого розвитку при Полтавській державній аграрній академії, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
2.	Забезпечення вільного доступу підприємців до інформації органів державної влади стосовно питань впровадження регуляторної політики та поліпшення бізнес-середовища в області шляхом висвітлення нової інформації на офіційному веб-сайті обласної державної адміністрації	Структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, виконкоми міських рад міст обласного значення	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
3.	Забезпечення інформаційної і консультативної підтримки малого та середнього підприємництва в режимі «гарячої лінії» для підприємців, телефону довіри	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації	2017	протягом року	Безкоштовно	0
			2018	протягом року		0
			2019	протягом року		0
			2020	протягом року		0
4.	Забезпечення інформаційної та консультативної підтримки малого та середнього підприємництва, щодо захисту прав інтелектуальної власності	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року		2,0
			2018	протягом року		2,0
			2019	протягом року		2,0
			2020	протягом року		2,0

№ з/п	Зміст заходу	Виконавці	Рік	Термін виконання	Джерела фінансування	Вартість (тис. грн.)
5.	Надання первинної правової допомоги для фізичних осіб-підприємців, представників мікро- та малого бізнесу на базі Навчально-юридичного центру «Правова СТУДія» Полтавського університет економіки і торгівлі у ТРЦ «Київ»	Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	2017	протягом року	Кошти виконавців	В межах кошторису
2018	протягом року					
2019	протягом року					
2020	протягом року					

Розділ 6. Координація дій та моніторинг процесу виконання Програми

Заходи Програми передбачаються за рахунок коштів обласного бюджету, міських, районних та інших місцевих бюджетів, коштів Агенції регіонального розвитку, коштів місцевих фондів підтримки підприємництва, коштів вищих навчальних закладів, коштів інших джерел, не заборонених законодавством.

Відповідно до ст. 15 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва та об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва включає фінансову, інформаційну та консультаційну підтримку.

Надання фінансової підтримки в рамках даної Програми здійснюється фондами підтримки малого підприємництва міст і районів області, за рахунок коштів обласного бюджету, головними розпорядниками яких є Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації, кошти банківських установ, спонсорські кошти підприємств та суб'єктів господарювання.

Фінансове забезпечення заходів Програми з обласного бюджету здійснюється в межах бюджетних призначень, передбачених на відповідний рік.

Обсяг фінансування уточнюється щороку при формуванні проектів місцевих бюджетів на відповідний бюджетний період у межах видатків, передбачених головному розпорядникові бюджетних коштів, відповідальному за виконання завдань і заходів Програми.

7. Система управління та контролю за ходом виконання Програми

Організаційний супровід та координація діяльності щодо виконання Програми здійснюється Департаментом економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій облдержадміністрації.

Контроль за виконанням Програми здійснюється обласною державною адміністрацією та постійною комісією обласної ради з питань бюджету та управління майном.

Основні форми контролю за реалізацією заходів та досягнень показників Програми:

- звітність установ і організацій, що безпосередньо приймають участь у виконанні заходів Програми, про стан її виконання інформують Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської облдержадміністрації;

- обговорення стану та проблем реалізації Програми на засіданнях колегії Департаменту економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій облдержадміністрації;

- проведення моніторингу та надання узагальненої звітності про хід реалізації Програми керівництву облдержадміністрації та постійній комісії обласної ради з питань бюджету та управління майном.